

včelár

5

MÁJ
2010

LXXXIV. ROČNÍK • ODBORNÝ MESAČNÍK SLOVENSKEHO ZVÄZU VČELÁROV

Medailová žatva slovenskej medoviny pokračuje HISTORICKÝ ÚSPECH V USA

V meste Boulder v americkom štáte COLORADO sa v marci konal ďalší ročník najväčšej svetovej súťaže profesionálnych i amatérskych výrobcov medoviny a nápojov z medu – **The Mazer Cup International 2009**. V konkurencii 170 komerčných a 260 domácich medovín získali ocenenie tri výrobky firmy Apimed Dolná Krupá.

„Staroslovanská svetlá medovina“ získala zlatú medailu v kategórii sladká medovina vyrobená z jednodruhového medu, Original Slovenská medovina vybojovala striebro v kategórii tradičná medovina vyrobená z viacdruhového medu a ďalšiu striebornú medailu získala „Trnavská medovina“ súťažiaci v kategórii Metheglin – medovina dochucovaná bylinkami a koreninami.

Dosiahnuté výsledky sú nepopierateľným historickým úspechom slovenského včelárstva. Výroba medoviny vo svete z roka na rok rastie, podľa slov organizátorov súťaže je viditeľný kvalitatívny rast, prihlásené súťažné vzorky sú z roka na rok lepšie.

Úprimne blahoželáme!

Hostiteľom česko-slovenskej konferencie o more včelieho plodu bol ČŠV. Podujatie otvoril a moderoval predseda ČŠV Mgr. Ludek Sojka.

Jedna zo situačných máp dokumentujúca ohniská nákazy v pohraničnom pásme popri rieke Morava.

Obojstrannú ochotu riešiť problém potvrdili osobnou účasťou ústrední riaditelia ŠVPS ČR i SR – MVDr. Milan Malena a MVDr. Ján Pliešovský.

Auditórium konferencie tvorili prevažne zainteresovaní včelári a veterinári z prihraničných susediacich okresov. Snímky: Ján Repka

Hlava na hlave, obrovský nápor v každom výstavnom stánku. Taká bola nedeľa na výstave v Brne. Snímka: -rep-

Spoločný stánok ČSV a SZV pripravený prijať prvých návštevníkov.

Snímka Milan Janco

Kočujúci včelári si so záujmom prezreli rôzne prepravné vozíky a ich nadstavby.

Snímka: A. Zábojníková

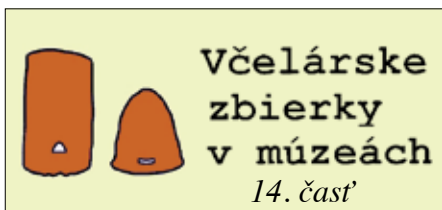

... najlepšie je všetko vidieť vlastnými očami a ohmatať. Snímka: -rep-

Máj je mesiacom, keď sa nedostatočná starostlivosť o včelstvá razom vypomstí, napr. v podobe neočakávaného roja. Sériou fotografií, ktorú nám zaslal priateľ Karol Michalov sa vraciame do roku 2009. Ako autor uviedol, tento roj sedel na čerešni od 3. mája 2009 do 28. augusta a vystaval tam 5 plástov veľkých asi 50 × 50 cm. Včelárím už 40 rokov a niečo – píše pán Michalov – ale také niečo som ešte nevidel ani ja, ani moji priatelia včelári Patrovič a Brežný, ktorí mi s veľkým nadšením pomáhali roj z čerešne zobrať. Uznáte, že nechať si pre seba takýto neuveriteľný zážitok, by bolo veľkou škodou.

Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre

Slováci boli oddávna úzko spojení s poľnohospodárstvom, lebo v minulosti bolo hlavným zdrojom ich obživy. Dôstojným stánkom toho, čo náš človek pri práci v poľnohospodárstve používal a aký ľudový umelecký prejav do výrobných prostriedkov vložil, je Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre.

Myšlienka vytvoriť pri poľnohospodárskom múzeu v areáli Agrokompexu skanzen vznikla v roku 1967. Základný kameň položili 6. septembra 1982 a prvý objekt postavili v roku 1984. Výber zahŕňal celkom 114 objektov – maštale, stodoly, senníky, sýpkly, mlyny, pekárne, olejárne aj drobné architektúry, ako božie muky, sochy a lávky. Osobitné miesto v skanzene má archeologická lokalita halštatsko-slovanskeho sídla. Zo včelárstva ojedinelým zariadením je voštinársky záboj na lisovanie včelieho vosku z Budikovian v okrese Rimavská Sobota (*obr. 92*), jediné funkčné zariadenie svojho druhu u nás. Voštinársky záboj z Hostišoviec má expozícia Slovenského národného múzea v Martine.

Voštinári z Gemeru a Novohradu chodili po dvaja – traja od Tatier až k Sedmohradsku skupovať od včelárov voštiny. Na týchto cestách mal voštinár obuté hrubé vysoké čižmy, oblečenú širokú košeľu a široké konopné alebo plátenné nohavice prepásané remeňom, na nich zásteru. Na hlave mal širák, cez plece kabanicu, pri boku remennú kapsu a v ruke palicu.

Poskupované voštiny napchané do vriec dopravili na vozoch domov. Tam pri dedine stál voš-

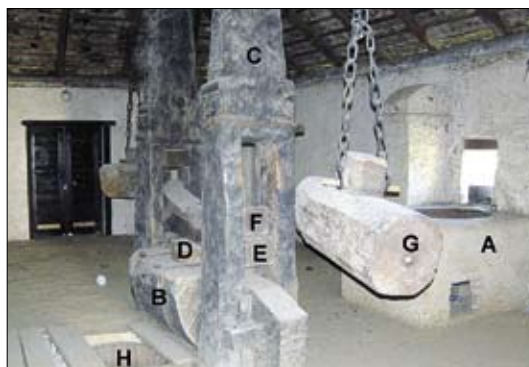
tinársky domček. Vo vnútri domčeka v Budikovianoch bola piecka s kotlom (A), v ktorom sa voštiny vyvára. V strede stál záboj (lis). Skladal sa z hrubej dubovej klady (B) medzi dubovými stĺpmi (C). V klade bola vydlabaná priehlbňa, ktorú vystlali slamou potrebnou na zachytávanie nečistôt z vosku. Do priehlbne vyliali rozvarené voštiny, na to založili hrubý drevený štvorhran (D), ponad štvorhran dali brvo (E), siahajúce až do výdlabov stĺpov.

Potom do výdlabov stĺpov vrážali drevené klíny (F) pomocou drevených klád (G) upevnených na retiazkach. Zabíjaním klinov sa tlak cez brvo prenášal na štvorhran, ktorý z voštín vytlačal cez diery v klade vosk do kade (H).

V depozite poľnohospodárskeho múzea sú aj figurálne úle. Z nich rezbársky a farebne vyniká dlabák v podobe ľudskej hlavy s klobúkom (*obr. 98*). Figurálny úl v podobe kňaza (*obr. 95 a 96*) patrí k tej skupine úl'ov, ktoré okolo roku 1860 zhotovil ľudový rezbár Peter Vrtich z Turíka pre zemana Pavla Turanského v Turíku (*okres Ružomberok*). Dva z tejto skupiny úl'ov sú v Liptovskom múzeu v Ružomberku (*pozri 8. časť seriálu vo Včelári č. 11/2009*).

Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre spolu so Slovenským zväzom včelárov v Bratislave dalo vyrobiť v Rezbárskom družstve v Rajci pre výstavisko Agrokompex v Nitre dlabák s reliéfnou rezbou medveďa na včelnici a dlabák reliéfnou rezbou salaša (*obr. 97*). Obidva tieto dlabáky vyhotovili po dva kusy, tie druhé sú vo včelárskom skanzene v Kráľovej pri Senci.

Poľnohospodárske múzeum chráni aj rôzne druhy medometov (*obr. 93 a 94*).

92. Voštinársky záboj z Budikovian

93. Paralelnoradiálny medomet

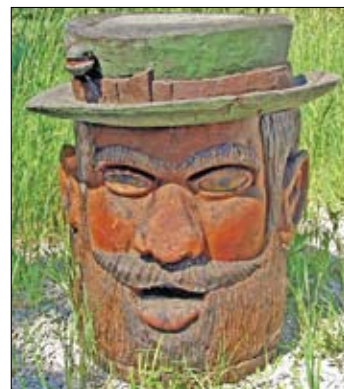
94. Kovový tangenciálny medomet

95., 96. Úl' v podobe kňaza

97. Úle z Rajca

98. Dlabák v podobe ľudskej hlavy